

Stortingets Næringskomite

Oslo, 12.oktober 2018

Forslaget til statsbudsjett 2019 - forskning

Vi viser til vår anmodning om å møte i komiteens budsjett høring og vil med dette kommentere Regjeringens budsjettforslag ihht Programkategori 17.20 Forskning og innovasjon, Kap. 920 Norges Forskningsråd, post 50.

FFA er godt fornøyd med at regjeringen foreslår en realvekst i det samlede forskningsbudsjettet for 2019. Ikke minst er det avgjørende at den veksten som startes innenfor næringsrettet forskning i statsbudsjettet for 2019, følges opp i strategiske og forpliktende opptrappingsplaner i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Vi er likevel bekymret for utviklingen på noen områder, og da særlig for forslag om å redusere basisbevilgningen til primærnæringsinstituttene og for instituttene manglende mulighet til å øke deltagelsen i det internasjonale forskningssamarbeidet i EU.

Oppsummert foreslår FFA følgende:

- Den foreslåtte reduksjonen i basisbevilgningen til primærnæringsinstituttene på 9,4 mill kr reverseres. Basisbevilgningen til disse instituttene videreføres på samme nivå som i 2018 med kompensasjon for prisvekst. Dette gir en økning ut over regjeringens budsjettforslag på Landbruks- og matdepartementets budsjett på 9,6 mill kr (Kap.1137, post 51 Basisløyvingar m.m., Noregs forskingsråd)
- Basisbevilgningen til de tekniskindustrielle forskningsinstituttene økes som i regjeringens budsjettforslag med 40 mill kr i 2019 som en start på opptrapping til internasjonalt nivå (NFD kap 17.20, post 920 Norges Forskningsråd)
- En forpliktende opptrappingsplan for basisbevilgningen til forskningsinstituttene etableres i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.
- Stim-EU justeres slik at forskningsinstituttene finansiering gir kostnadsdekning ved deltagelse i EUs rammeprogram Horisont 2020, på samme måte som i Forskningsrådsfinansierte program. Det gjør instituttene i stand til å øke deltagelsen og Norge utnytter mulighetene i EUs rammeprogram.

Hvem er FFA?

Forskningsinstituttene Fellesarena organiserer de 42 (2018) selvstendige forskningsinstituttene som fyller kriteriene for basisbevilgning fra Forskningsrådet. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt og målrettet forskning og problemløsning. Den anvendte forskningen er innrettet mot de store samfunnsutfordringene og bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Evalueringer og studier viser at forskningsinstituttene holder høy faglig kvalitet, har stor vitenskapelig publisering, høy siteringsfrekvens og henter hjem en stor andel av EU-midlene. Se Fakta om forskningsinstituttene i vedlegg.

Forskningsinstituttene er viktige som forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og fungerer som *akseleratorer for innovasjon og omstilling* i samfunnet. Instituttene bygger en bro mellom grunnleggende forskning og private og offentlige virksomheters behov for ny kunnskap og nye løsninger.

Vi vil i det følgende kommentere noen momenter i budsjettforslaget.

Omstillingspotensialet i forskningssamarbeid må utløses

Samfunns-effekten av den anvendte forskningen er godt dokumentert av både EU og OECD. Den siste (2016) effektanalysen av det norske næringslivets forskningssamarbeid med de teknisk-industrielle instituttene viser at forskningssamarbeidet har gitt økt verdiskaping i størrelsen 80 milliarder pr år de siste 10 årene, eller 1,1% av samlet verdiskaping i industrien den samme perioden.

Norske selvstendige forskningsinstitutter har en basisbevilgning på 10% i gjennomsnitt, de tekniskindustrielle instituttene har 7% basisbevilgning. Dette er meget lavt i forhold til de forskningsmiljøer en samarbeider og konkurrerer med nasjonalt og internasjonalt, som har en basisbevilgning på 20%-50%. Basisbevilgningen benyttes til

faglig utvikling, vitenskapelig publisering og til å identifisere kunnskapshull og innovasjonspotensiale i samspill med brukere av ny kunnskap. I UK benytter en [Catapults](#), i [Tyskland Fraunhofer](#) og i [Nederland TNO](#), dvs basisbevilgning på 20%-50%, som katalysator for innovasjon i tette samspill med næringsklynger og offentlige virksomheter.

Lav basisbevilgning til norske selvstendige forskningsinstitutter gjør det vanskelig for instituttene å forske tilstrekkelig fremtidsrettet og på tema som det ikke er finnes betalingsvilje for i dag. De tekniskindustrielle instituttene har hatt mye engasjement bundet opp i petroleumsrelaterte oppdrag og programforskning. Instituttene har begrenset langsiktighet og for lite strategisk handlingsrom til å iverksette framtidrettede strategier og fagutvikling som ser ut over kortsiktige markedsbehov. Lav basisbevilgning gir stor avhengighet av eksisterende kunder og gjør at instituttene må begrense langsiktig og eksplorativ faglig utvikling og samspill med brukerne.

Både instituttevalueringene gjennomført av internasjonalt sammensatte paneler og OECDs *Review of Norway's research and higher education policy* (2017), understreker dette: Basisbevilgningen til norske forskningsinstitutter er så lav at det begrenser samfunnseffekten av instituttene, på tross av at forskningen holder høy kvalitet og god relevans. Konklusjonen er entydig: Lav basisbevilgning er en hovedutfordring og må styrkes. Blant annet ser OECD instituttene som sentrale for at Norge skal lykkes med grønn omstilling og utvikling av nytt næringsliv. OECD anbefaler at instituttene basisbevilgning økes, primært for de instituttene som har lavest nivå på denne bevilgningen og som fungerer godt i dag. OECD foreslår at basisbevilgningen økes og gjøres mer strategisk.

I regjeringens budsjettforslag (NFD) økes basisbevilgning til de tekniskindustrielle instituttene med 40 mill kr. Dette beløpet gir en realøkning for de instituttene som er inne i ordningen og gjør at instituttene i større grad kan utløse det uutnyttede potensialet som bl.a. OECD har påpekt. Dette er FFA er svært fornøyd med. Det er viktig at denne økningen følges opp i en forpliktende opptrappingsplan knyttet til Langtidsplan for forskning og høyere utdanning, slik at instituttene over tid oppnår samme konkurransevilkår som forskningsinstitutter ellers i Europa.

I Landbruks- og matdepartementets budsjett foreslår regjeringen å redusere basisbevilgningen til primærnæringsinstituttene med 9,4 mill kr. Dette samsvarer dårlig med regjeringens mål i Langtidsplanen om å styrke FoU for fornyelse og omstilling i næringslivet. Norsk næringsliv og offentlige virksomheter knyttet til primærnæringsene, de havbaserte og landbruksbaserte næringene, vil i så fall ikke få del i den innovasjonskraften som instituttene representerer. FFA mener at dette kuttforslaget må reverseres og nivået på basisbevilgningen for de instituttene som har lavest basisbevilgning må økes, slik at instituttene får større rom for å bygge kunnskap rettet mot framtidige behov, i tråd med det OECD har anbefalt i sin evaluering av det norske forsknings- og innovasjonssystemet.

Forslag til endringer i Stim-EU

EUs forskningssamarbeid er uten sammenligning den viktigste internasjonale arena for norsk forskning. Stortingets mål er en betydelig økning av norsk deltagelse. Forskningsinstituttene er viktige deltagere, med SINTEF og de øvrige næringsrettede forskningsinstituttene klart største norske deltagere. De økonomiske betingelsene er svært krevende for forskningsinstituttene, også etter innføringen av en norsk stimuleringsordning (Stim-EU). For å kunne satse sterkt på EU-forskning, er det nødvendig med forutsigbare rammebetingelser på linje med norske Forskningsrådsprosjekter. Regjeringens budsjettforslag innebærer at stimuleringsordningen for økt deltagelse i Horisont2020 for forskningsinstituttene ikke bringes til et nivå som gjør at instituttene får dekket sine kostnader ved deltagelsen i EUs forskningsprogram. Det svekker Norges muligheter til å utnytte rammeprogrammet fullt ut.

FFA mener at effekten av Stim-EU må økes slik at instituttene finansiering dekker kostnadene ved deltagelse i EUs forsknings- og innovasjonsprogram, på samme måte som i Forskningsrådsfinansierte program. Økningen i Stim-EU bør innrettes slik at den bidrar til økt deltakelse også fra bedrifter og offentlige virksomheter.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Fakta om forskningsinstituttene i Norge

Forskningsinstituttens Fellesarena (FFA) representerer forskningsinstitutter med [basisbevilgning fra Forskningsrådet](#):

- 42 forskningsinstitutter som driver anvendt forskning på ideell, non-profit basis
- 6300 årsverk (2017)
- Årsomsetning NOK 9,8 mrd (2017)
- Har i gjennomsnitt 10% basisbevilgning fra Forskningsrådet. Øvrige inntekter er konkurransebasert.

Forskningsinstituttene samlet

- Står for 23% av den samlede forskningsinnsatsen i Norge (2015)
- Har hentet hjem 128 mill euro fra EU i Horisont 2020 (pr juni 2017), totalt 272 mill euro fra EU i 7. rammeprogram (hele perioden), dvs 30% av norsk deltagelse i EUs Horisont 2020. Totalt NOK 1,25 mrd i inntekter fra utenlandske kilder (2016)
- Forskningsinstituttens deltakelse i EU-forskningen mobiliserer norske bedrifter og offentlige virksomheter til europeisk forsknings- og innovasjonssamarbeid
- Scorer godt i konkurranse om forskningsmidler; utfører forskning for 40% av Forskningsrådets konkurranseutsatte midler og en tredjedel av de totale offentlige FoU-midler
- En av ti doktorgradskandidater er tilknyttet forskningsinstituttene
- Har et omfattende FoU-samarbeid med bedrifter og offentlige virksomheter i Norge og i utlandet

Grupperingene

Forskningsinstituttene i FFA varierer med hensyn til faglig innretning, arbeidsoppgaver, brukere, organisasjonsform, finansiering og historisk bakgrunn. Også størrelsen varierer sterkt fra de største som SINTEF og IFE til de minste som Frisch-senteret og Vestlandforskning. Forskningsinstituttene kan grupperes i (2016):

- Teknisk-industrielle institutter (2.817 årsverk)
- Miljøinstitutter (1.011 årsverk)
- Primærnæringsinstitutter (1.406 årsverk)
- Samfunnsvitenskapelige institutter (992 årsverk)

Forskningsinstituttens Fellesarena FFA

FFA ønsker å være et viktig virkemiddel i forskningspolitikken og bidra til å øke samfunnets avkastning av forskningen, bl.a.

- bidra med forskning for å løse viktige samfunnsutfordringer innen teknologi, klima, energi, helse og velferd
- mobilisere næringslivet til å forske mer
- øke innovasjonstakten gjennom offentlige innkjøp
- øke deltagelsen i internasjonale forskningsprogrammer
- utdanne flere anvendte doktorgrader